

BUURT ACTIE RELAIS

KRACHTLIJNEN VAN HET PROJECT

SEPTEMBER 2022

Een project van de Federatie van de
Bicommunautaire Maatschappelijke
Diensten vzw

INHOUDSTAFEL

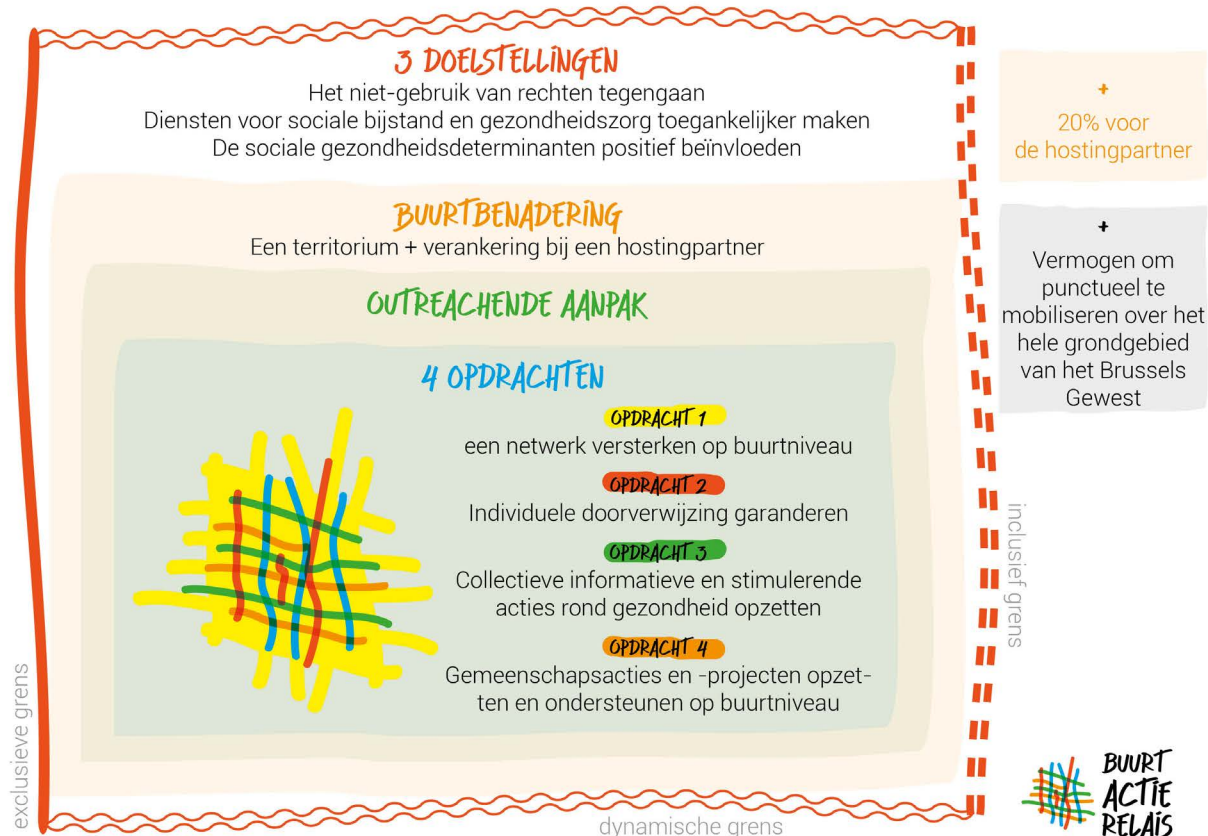
Methodologisch kader	3
Algemeen kader.....	4
‘De buurt is ons kantoor’	6
Outreachingde aanpak	8
Opdrachten	10
Opdracht 1 : een netwerk versterken op buurniveau	10
Opdracht 2 : individuele doorverwijzing garanderen.....	11
Opdracht 3 : collectieve informatieve en stimulerende acties rond gezondheid opzetten	12
Opdracht 4 : gemeenschapsacties en -projecten opzetten en ondersteunen op buurniveau	13

METHODOLOGISCH KADER

Dit document is het resultaat van vijf werkgroepen die de cel Actieonderzoek heeft georganiseerd: drie met de Buurtactierelais (BAR), één met de externe partners (EP) en één met de BAR en hun EP. Tijdens deze werkgroepen heeft het team gewerkt aan de definitie, de doeleinden, de opdrachten, de waardevolle hulpmiddelen en de competenties van het beroep van BAR. Het resultaat is dit document, waarin de krachtlijnen van het project en van het beroep van BAR worden uiteengezet. De bedoeling van dit document is niet om de verschillende benaderingen en methoden te bepalen zoals men ze terugvindt in de literatuur, maar wel om ze te bepalen op basis van de ervaringen en observaties van de BAR tijdens hun werk en om na te gaan hoe de BAR zich de verschillende begrippen van het kader van het BAR-project eigen maken en in de praktijk omzetten.

ALGEMEEN KADER

De algemene doelstelling¹ van het werk van de BAR is om de sociale gezondheidsdeterminanten positief te beïnvloeden. Het is meer bepaald hun taak om :

- de toegang tot diensten voor gezondheidszorg en tot sociale en culturele diensten te verbeteren;
- het niet-gebruik van rechten tegen te gaan.

De BAR werken volgens een buurtbenadering (zie deel 3), hanteren een outreachende aanpak (zie deel 4) en hebben vier opdrachten² (zie deel 5), namelijk:

1. Een netwerk versterken op buurtniveau (om de actoren beter te kennen en het lokale netwerk te versterken door de onderlinge kennis tussen plaatselijke actoren te verbeteren). Deze opdracht is transversaal verbonden met de andere drie opdrachten en is een tool om de opdrachten beter te kunnen uitvoeren.
2. Individuele doorverwijzing garanderen.

¹ Onder 'algemene doelstelling' verstaan we een doel, een resultaat dat we beogen met de opdrachten.

² De opdrachten zijn de middelen (het type werk dat de maatschappelijk werkers uitvoeren) om de doelstellingen van het project te bereiken.

3. Collectieve informatieve en stimulerende acties rond gezondheid³ ;
4. Gemeenschapsacties en -projecten opzetten en ondersteunen op buurtniveau.

Deze vier opdrachten vormen de kern en het kader van het beroep. Dit kader wordt afgebakend door:

- **exclusieve** grenzen, zoals de naleving van de deontologische regels van maatschappelijk werk⁴, de doelgroep, de meerwaarde ten opzichte van de bestaande diensten, de partnerdynamiek, het werkgebied en de naleving van de doelstellingen en opdrachten van het project. Het team baseert zich op deze criteria om te bepalen of de BAR al dan niet deelnemen aan een actie in hun buurt;
- **inclusieve** grenzen, zoals zich het recht voorbehouden om te experimenteren, te verkennen, te proberen, de vastgelegde doelstellingen te halen, omwegen te maken en verwonderd te zijn, zolang dat niet in het nadeel van de begunstigden is. Het team zal zijn voorstellen toetsen door ze te bespreken met collega's, de externe partners en de coördinatoren;
- **dynamische** grenzen, zoals kennis en werkmethoden uitwisselen en overdragen, vragen stellen en onderzoek verrichten, deelnemen aan de ontwikkeling en verandering van werkmethoden en bijdragen aan acties rond belangenbehartiging. Dit project wordt ontwikkeld volgens een intersectorale benadering, waarbij de werkmethoden van verschillende sectoren en gemeenschapsinitiatieven als een verrijking worden beschouwd.

Historisch gezien is het project ontstaan binnen de context van de gezondheidscrisis en vormde het een gecoördineerde reactie op gewestelijk niveau. Het kader van het project houdt er dan ook rekening mee dat de maatschappij met crisissen kan worden geconfronteerd (bv. COVID-19 en de oorlog in Oekraïne). In tijden van crisis kunnen de BAR worden ingezet om te reageren op de crisis. Deze inzetbaarheid is verankerd in het kader van de algemene doeleinden van hun beroep. De subsidiërende overheid kan de BAR verzoeken om in actie te komen. De coördinatoren beoordelen dit verzoek samen met de BAR en gaan na of het in lijn ligt met de opdrachten en waarden van het beroep van BAR.

Deze inzetbaarheid moet ad hoc en beperkt in de tijd zijn en op buurtniveau plaatsvinden en mag niet interfereren met lopende acties van de BAR.

Elke BAR wordt ondergebracht bij een externe partner (EP), een instelling die actief is op maatschappelijk en/of gezondheidsvlak en die voor deze BAR het ankerpunt vormt in de betrokken buurt. De BAR besteden 20% van hun tijd aan hun EP en 80% aan hun opdrachten als BAR. Als de opdrachten van de EP overeenstemmen met die van het BAR-project, wordt deze onderverdeling mogelijk niet gemaakt

EXTERNE PARTNERS (EP)

Tot de externe partners behoren sociale eerstelijnsdiensten (CAW en CGSA), medische huizen, jeugddiensten, diensten voor senioren en verenigingen voor gezondheidspromotie op gemeenschapsniveau. Deze instellingen zijn al jaren aanwezig in de betrokken buurt en zijn voor de BAR een ankerpunt. Ze delen ook hun kennis met de BAR over de bijzondere kenmerken van de buurt en buurtbewoners.

De BAR werken onafhankelijk en zetten zich samen met hun gebruikers in voor de buurt.

Door teamvergaderingen van de EP bij te wonen, breiden ze hun eigen kennis en die van de partner uit over de uitdagingen in de betrokken buurt, de vragen van gebruikers en de sociale gewoonten.

3 Begrepen in de ruime zin van het woord, namelijk met betrekking tot de sociale gezondheidsdeterminanten (cultuur, milieu, sociale relaties ...). We gaan uit van deze opvatting wanneer we het in dit document hebben over gezondheidspromotie of stimulerende acties rond gezondheid.

4 We verwijzen hier naar het manifest van het maatschappelijk werk - www.comitedevigilance.be/?Manifeste-du-travail-social

'DE BUURT IS ONS KANTOOR'

De BAR werken op buurtniveau. Dit is een kernelement in de definitie van het beroep, aangezien de BAR, als generalistische maatschappelijk werkers die 'buiten de muren' werken, geen vooraf vastgelegd werkthema, geen specifieke doelgroep en geen instelling hebben die hun interventies afbakt.

Het begrip 'buurt' wordt als volgt gedefinieerd:

- Een gebied dat overeenstemt met een of meerdere statistische sectoren die werden geselecteerd op basis van sociaal-demografische en gezondheidsvariabelen: het gemiddelde inkomen, het percentage mensen met diabetes, de bevolkingsdichtheid, de dichtheid qua 65-plussers en de gemiddelde grootte van de huishoudens. In het gebied wonen ongeveer 20.000 à 30.000 mensen.
- Een grondgebied dat zich kenmerkt door geografische grenzen die 'een buurt afbakenen' (een brug, een kanaal, een hoofdweg), en door symbolische grenzen. Een 'buurt' stemt immers niet noodzakelijk overeen met institutionele grenzen maar is gebaseerd op het sociale weefsel, het leven in die buurt, alsook de ervaringen en percepties van de buurtbewoners.

De BAR beschikken over een grondige kennis van de buurt waarin ze werken. Ze nemen de tijd om de buurt ruimtelijk te ontdekken en leggen contact met de verschillende actoren die aan de buurt verbonden zijn. Ze identificeren die actoren, tonen erkenning voor hen en zorgen ervoor dat zij erkenning krijgen van hen.

Deze actoren zijn:

- de doelgroepen:
 - * inwoners (hoewel een groot deel niet aanwezig is tijdens de werkuren, alsook verenigende, 'verbindende' inwoners en burgergroepen),
 - * gebruikers van de publieke ruimte (voorbijgangers en daklozen),
 - * gebruikers van de diensten en handelszaken (winkels, sportzalen en verenigingen),
- de plaatselijke actoren:
 - * verenigingen (buurtcomité, culturele centra, 'AMO', enz.),
 - * handelaars (apotheken, kruidenierswinkels, cafés, enz.),
 - * openbare en gemeentediensten (straathoekwerkers, preventiedienst, OCMW, vakbonden en RVA),
 - * gezondheidsactoren (medische huizen en huisartsen),
 - * gebedshuizen (moskeeën en kerken),
 - * ...

De buurt is zowel een leefruimte als een doorgangsruimte. Het is aan de BAR om met hun expertise van de buurt, die ze samen met hun EP hebben vergaard, aan te geven wat men kan doen voor de mensen die er wonen en/of langskomen.

De BAR werken meer in het bijzonder met kwetsbare mensen en brengen verschillende soorten groepen (bv. jongeren, moeders, senioren, studenten, sociale huurders en daklozen) dicht bij elkaar. Ze achterhalen ook welke delen van de buurt meer aandacht nodig hebben van de institutionele actoren en koppelen naar de relevante actoren de problemen terug waarmee de mensen in die delen van de buurt te maken hebben.

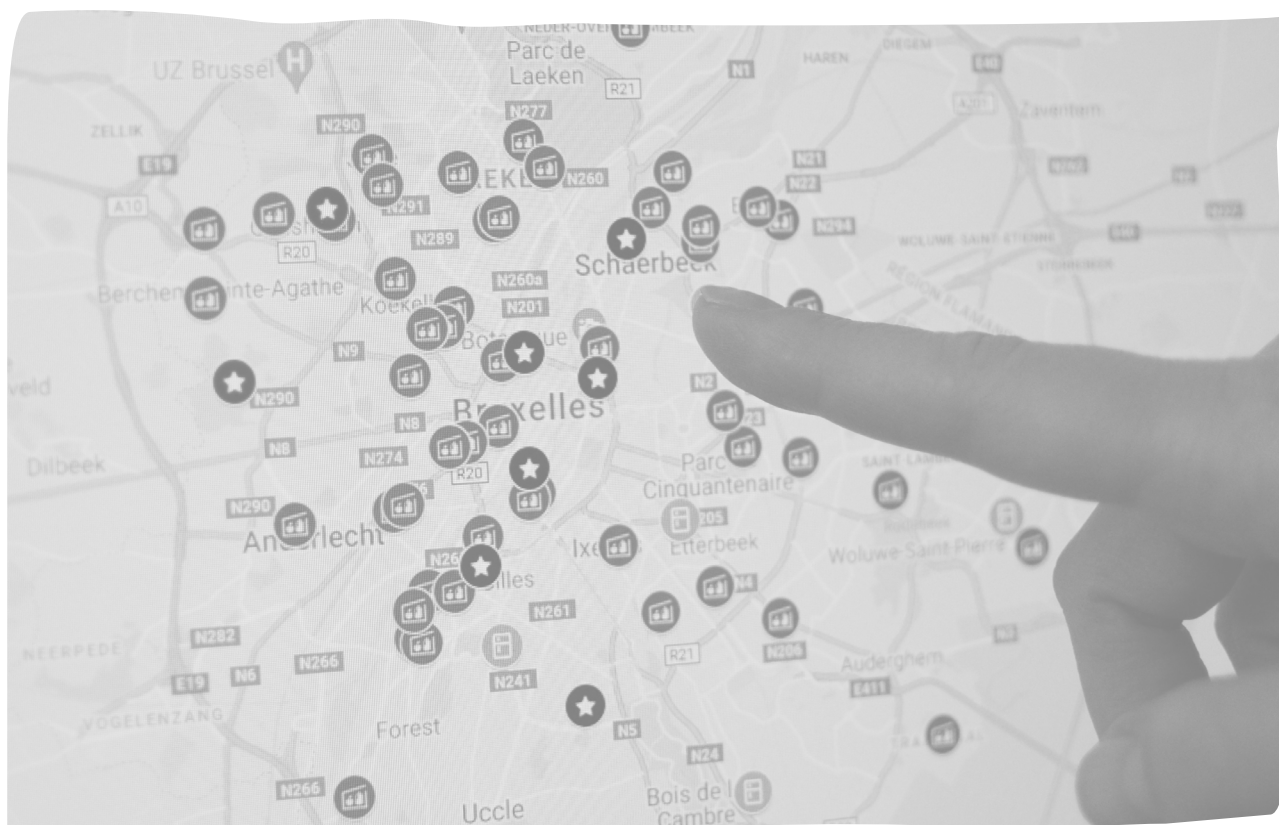
De buurt is het prioritaire werkgebied van de BAR. Zij verlaten hun buurt enkel voor een specifieke opdracht (bv. een gebruiker fysiek begeleiden naar een dienst, met andere actoren samenzitten om ervaringen uit te wisselen, een andere BAR of CHW in een andere buurt ondersteuning bieden, enz.).

Het werk op buurtniveau wordt verricht in groepjes van twee of drie. Dit is een pluspunt wanneer de BAR zelf afstappen op de buurtbewoners en de plaatselijke actoren om informele netwerken van actoren op te sporen, om te achterhalen met welke problemen de doelgroepen geconfronteerd worden en wat hun verzuchtingen, sterktes en middelen zijn.

Met hun grondige kennis van de buurt kunnen de BAR gemakkelijk mensen in contact brengen met elkaar, ervoor zorgen dat informatie wordt doorgegeven, de solidariteit in de buurt vergroten en de buurtbewoners samenbrengen rond uitdagingen in de buurtgemeenschap die zij hebben vastgesteld. De BAR zijn een hulpbron voor de buurtbewoners en doelgroepen. Hun acties hebben altijd de grote doelstellingen van het project als doeleinde.

MEER INFORMATIE

De plaatsgebonden aanpak waarbij er op buurtniveau wordt gewerkt, is een onderdeel van de beleidsvisie op het vlak van welzijn en gezondheid van de Inter-Fédération Ambulatoire (interfederatie van de ambulante zorg) voor het Brussels Gewest. (https://perspective.brussels/sites/default/files/documents/organisation_de_laide_et_des_soins_de_premiere_ligne_en_region_bruxelloise_-_cbcs_2020.pdf)

OUTREACHENDE AANPAK

De BAR doen op twee niveaus aan outreaching.

Outreachend werken is in de eerste plaats **de instellingen verlaten** (buiten de muren) en op mensen toestappen die zelf niet naar de instellingen toe komen.

In bredere zin betekent outreaching voor de BAR **ook dat ze zelf het initiatief nemen om contact te leggen**, zelfs met personen die wel naar de instellingen voor sociale bijstand komen. Ze verlaten dus niet alleen de instellingen, maar vestigen ook de aandacht van de gebruikers op een bestaande activiteit.

In beide gevallen houdt dit in dat de BAR 'buiten hun comfortzone treden' (hun bureau, de permanentie, de EP) en niet wachten tot de persoon naar de maatschappelijk werkers toe komt, maar die persoon zelf hun diensten aanbieden. Ze moeten zich de vraag stellen: 'Als ik er niet zou zijn, had die persoon de informatie dan gekregen?'

Waarom een outreachende aanpak?

Door outreachend te werken, hebben mensen makkelijker toegang tot diensten en/of rechten die zij niet kennen (diensten voorstellen en er meer uitleg over geven) en/of waarvan zij geen gebruik durven te maken.

Outreachend werken betekent de mensen tegemoetkomen op een welbepaald grondgebied (de buurt) om er een betere kennis van te hebben.

Hoe outreachend werken?

Om mensen tegemoet te komen op de plaatsen waar ze wonen of zich bevinden, in hun eigen buurt of op openbare plaatsen, kunnen verschillende hulpmiddelen worden aangewend:

Je buurt goed kennen en ervoor zorgen dat de mensen jou kennen:

- je terrein goed kennen en weten wie je doelgroepen zijn, waar zij wonen en interageren (in de echte of virtuele wereld) en wat hun behoeften zijn;
- aanspreekpunten vinden;
- zich op bepaalde plaatsen opstellen (bv. aan scholen) en zich voorstellen in buurtwinkels zodat mensen weten wie je bent;
- plaatselijke groepen inzetten op sociale media.

Wat zijn de methodologieën op het vlak van maatschappelijk werk?

- deelnemen aan activiteiten en aan het buurtleven om de buurtbewoners te ontmoeten (stands op markten, buurtfeesten);
- rondlopen in de buurt, rondes uitvoeren op straat, van deur tot deur gaan;
- deze methoden vergen specifieke vaardigheden en kunnen opdringerig lijken. Het is vaak moeilijk om ze alleen uit te voeren, en dus doen de BAR liever samen met een collega aan outreaching.

MEER INFORMATIE

Outreaching is een houding binnen het maatschappelijk werk, waarbij men zelf toestapt op mensen die ver verwijderd zijn van het sociale en gezondheidsbeleid. Outreaching wordt vaak omschreven als een opkomende aanpak. Toch is het niets nieuws en wordt het zowel in Noord-Amerika als in Europa al vaak toegepast. (Baillergeau Évelyne et Hans Grymonprez (2020). « « Aller-vers » les situations de grande marginalité sociale, les effets sociaux d'un champ de pratiques sociales », *Revue française des affaires sociales*, no. 2, pp. 117-136.)

OPDRACHTEN

OPDRACHT 1: EEN NETWERK VERSTERKEN OP BUURTNIVEAU

La mission de maillage a une triple finalité :

- de actoren in de buurt leren kennen en zelf gekend zijn bij hen (netwerk van de BAR),
- het netwerk op buurniveau versterken door de onderlinge kennis tussen de plaatselijke actoren en het doorgeven van informatie in de buurt te bevorderen,
- een diagnose van de buurt uitvoeren op basis van de diagnoses en kennis van de verschillende actoren.

Deze opdracht is transversaal verbonden met de andere drie opdrachten. Ze is een middel om die opdrachten te versterken, steeds met het oog op het doeleinde van het project, namelijk de sociale gezondheidsdeterminanten positief beïnvloeden. In het kader van deze opdracht moeten de BAR een grondige kennis van de buurt en de verschillende actoren hebben. Die kennis bouwen ze gaandeweg op.

De BAR trachten de netwerken in de buurt te **versterken** om de contacten en de sociale samenhang in de buurt te verbeteren (tussen burgers, tussen burgers en instellingen en tussen instellingen)⁵. Daarvoor doen ze een beroep op verscheidene formele en informele netwerken en trachten ze in de eerste plaats de aard van de relaties tussen die verschillende actoren te begrijpen. Ze interesseren zich voor de geschiedenis van de buurt, voor wat de burgers, instellingen en deskundigen vertellen over de buurt, en voor de banden tussen hen. Ze interesseren zich ook voor wat al werd geschreven (de bestaande diagnoses) en informeren zich over wat al gerealiseerd werd, over wat goed werkt en wat niet goed werkt.

Om deze opdracht te volbrengen, beschikken de BAR over een ankerpunt bij drie 'structuren': hun EP, de FdSS en het team van de BAR. Zij zijn allemaal hulpmiddelen om de relevantie van het netwerk te bepalen.

LINK MET DE ANDERE OPDRACHTEN:

Via deze opdracht kunnen de BAR de buurt leren kennen en er erkend worden als BAR, wat een impact heeft op hun vermogen om als schakel op te treden. De opbouw van een netwerk draagt bovendien bij tot de opzet van partnerschappen/samenwerkingen om de opdrachten op het vlak van informatie en/of gemeenschapswerk te volbrengen.

VOOR DE BAR IS DEZE OPDRACHT GESLAAGD WANNEER:

- de opbouw van een netwerk heeft geleid tot de uitvoering van projecten en activiteiten waarbij de actoren samenwerken;
- zij in hun buurt erkend worden in hun rol van BAR binnen de deontologische en ethische grenzen van hun werk;
- zij de burgers vertrouwd hebben gemaakt met de instellingen in de buurt;
- zij beschikken over een grondige kennis van de buurt, een soort van persoonlijke cartografie, een levend en constant veranderend repertoire waarvan ze iedere dag gebruikmaken.

5 Dit netwerk kan in sommige gevallen ook worden opgebouwd met actoren buiten de buurt als dat relevant zou zijn, bijvoorbeeld in functie van het werkhema, maar dat is geen prioriteit.

OPDRACHT 2: INDIVIDUELE DOORVERWIJZING GARANDEREN

De doorverwijzing door de BAR gaat gepaard met heel wat thematische 'toegangspoorten' en aan de opvang door de BAR zijn geen voorwaarden verbonden. Zij staan klaar om elk verzoek, elke persoon en elke behoefte of problematiek waarmee hun begunstigden geconfronteerd worden op te vangen. Vervolgens bekijken ze hoe zij hieraan tegemoet kunnen komen. Deze tenlasteneming gebeurt op verschillende manieren naargelang de verwachtingen of behoeften van de begunstigden om hen zo goed mogelijk te helpen in hun situatie (binnen de grenzen van het kader van het beroep van BAR).

De handeling van het individueel doorverwijzen kan bijgevolg beperkt zijn tot een van de volgende punten of betrekking hebben op al deze punten:

- luisteren,
- informeren (over rechten, bestaande diensten en sociale kwesties),
- als tussenschakel optreden/personen doorverwijzen naar de juiste diensten (hen de naam van een dienst of referentiepersoon geven, hen fysiek vergezellen naar die dienst of referentiepersoon, met hen bellen en indien mogelijk nagaan of ze goed worden opgevolgd),
- de rol van tussenpersoon kan inhouden dat de BAR voor de begunstigde een referentie-MA zoekt of de betrokkene doorverwijst naar de diensten die in lijn liggen met het geformuleerde verzoek⁶. Iemand *tijdelijk* begeleiden⁷ door er tegelijk voor te zorgen dat die persoon verder wordt geholpen door een bevoegde dienst. Deze begeleiding duurt 'zo lang als dat nodig is en zo kort mogelijk' (cf. tijdlijn van de opvolging).

Behalve in uitzonderingen verstrekken de BAR geen begeleiding op lange termijn en worden zij geen referentie-MA van hun begunstigden. Wel houden ze er rekening mee dat het belangrijk is om een vertrouwensrelatie op te bouwen met de begunstigden en dat die mensen nood kunnen hebben aan een gevoel van vertrouwen om hen verder te laten helpen door een andere dienst. De BAR doen dan ook hun best om die vertrouwensrelatie tussen de gebruiker en de andere instellingen te helpen opbouwen.

Bij individuele doorverwijzing wordt bij voorkeur gewerkt met mensen die het verst verwijderd staan van de sociale en gezondheidsdiensten, teneinde te beantwoorden aan de doelstellingen van het project met inachtneming van de deontologie van maatschappelijk werk. Individuele doorverwijzing kan plaatsvinden op verzoek van de betrokkene of van een andere instelling, of op initiatief van de BAR.

LINK MET DE ANDERE OPDRACHTEN:

Door de individuele ontmoetingen krijgen de BAR meer inzicht in de problemen waarmee de mensen in hun buurt geconfronteerd worden, en krijgen ze dus een beter beeld van de sociale omstandigheden van hun begunstigden.

De BAR verliezen nooit uit het oog dat individuele begeleiding een 'toegangspoort' kan zijn om collectief samen te werken met een groep personen met dezelfde problemen, zodat die op een structurelere manier kunnen worden aangepakt.

6 Met deze opdracht rijst meteen ook de vraag van de verzadiging van de diensten waarnaar de BAR doorverwijzen. Een probleem waarmee zij moeten werken.

7 Het werk van de BAR verschilt van individuele begeleiding, zoals min of meer lange tijd vaak werd gehoord binnen het maatschappelijk werk. Het is hun taak om mensen door te verwijzen naar een dienst of een collectieve dynamiek en op die manier optimaal te beantwoorden aan hun behoefte.

VOOR DE BAR IS DEZE OPDRACHT GESLAAGD WANNEER:

- de begunstigden het gevoel hebben dat er naar hen geluisterd wordt, dat hun problemen erkend worden en/of dat aan hun behoefte voldaan is, dat hun situatie 'hersteld' is;
- zij hun rol van tussenpersoon hebben vervuld en de begunstigde verder kon worden geholpen door een andere dienst;
- zij alles in het werk hebben gesteld om in het belang van de persoon te handelen: er werden concrete acties ondernomen, hoewel die niet speciaal resultaat hebben opgeleverd.

OPDRACHT 3: COLLECTIEVE INFORMATIEVE EN STIMULERENDE ACTIES ROND GEZONDHEID OPZETTEN

Deze derde opdracht is gericht op het voorzien van ontmoetingsplaatsen waar de BAR mensen een luisterend oor kunnen bieden en hen het woord kunnen geven door de organisatie van informatieve en sensibiliseringsacties voor gezondheidspromotie en de uitwisseling van kennis en knowhow op het vlak van gezondheid. Via deze acties kunnen de BAR in gesprek gaan met de buurtbewoners om te weten wat hun problemen zijn en om ze te informeren over de bestaande diensten en vormen van bijstand.

Het doel van deze opdracht is om mensen en doelgroepen tegemoet te komen die mogelijk niet beschikken over belangrijke informatie voor hen, opdat de hen aanbelangende sociale en gezondheidsrechten hun doel niet zouden missen en die mensen weloverwogen keuzes zouden kunnen maken op basis van hun situatie.

De BAR zorgen ervoor dat de mensen de informatie begrijpen (ze communiceren met hen in hun moedertaal en zoeken desnoods naar vertaalmiddelen) en dat ze duidelijk weten wat ze met die informatie kunnen doen (hoe actie ondernemen). De BAR trachten ook mensen te bereiken die de rol van tussenschakel kunnen vervullen (informatie doorgeven aan betrokken personen).

Deze opdracht kan twee vormen aannemen:

- De BAR versterken een bestaande activiteit en geven ze een meerwaarde met hun specifieke statuut.
- De BAR creëren een activiteit of ruimten voor mensen die doorgaans niet worden gehoord.

In beide gevallen bevorderen de BAR de toegang tot participatie van mensen die ver verwijderd zijn van informatie- en uitwisselingsruimten (wegens een gebrek aan zelfvertrouwen, mobiliteitsproblemen, een behoefte aan vertaling, enz.), met name door hen naar die plaatsen te begeleiden.

LINK MET DE ANDERE OPDRACHTEN:

De opdracht sluit aan op een buurtactie en focust op de samenwerking met plaatselijke actoren. Deze opdracht is dus onlosmakelijk verbonden met de opdracht van het opbouwen van een netwerk. Ook collectieve informatieve en stimulerende acties rond gezondheid maken het mogelijk om in gesprek te gaan met mensen en ze individueel door te verwijzen als ze daarom vragen of daar behoefte aan hebben. De BAR kunnen hen doorverwijzen naar andere diensten of naar hun EP. Deze mogelijkheden om doelgroepen te ontmoeten, kunnen ook een 'toegangspoort' zijn voor de ontwikkeling van gemeenschapsacties.

VOOR DE BAR IS DEZE OPDRACHT GESLAAGD WANNEER:

- de boodschap goed overgekomen is: de mensen hebben de informatie gekregen en begrijpen hoe ze die informatie moeten benutten en dat ze die met andere betrokkenen mogen delen;
- de mensen zich ontplooien dankzij de actie (meer zelfvertrouwen, een beter zelfbeeld, minder eenzaamheid, enz.);
- de mensen gehoord worden;
- zij hun rol als BAR hebben kunnen vervullen bij het versterken van een bestaande activiteit.

GEZONDHEIDSSVAARDIGHEDEN

"Gezondheidsvaardigheden verwijzen naar het vermogen om toegang te krijgen tot gezondheidsinformatie, deze te begrijpen, te beoordelen en toe te passen teneinde de eigen gezondheid en die van mensen in de eigen omgeving te bevorderen, te behouden en te verbeteren doorheen de levensloop." (Culture et Santé, 2016. La littératie en santé. D'un concept à la pratique. URL : <https://www.cultures-sante.be/component/phocadownload/category/22-pdf-ps-2016.html?download=226:la-litteratie-en-sante-d-un-concept-a-la-pratique>)

OPDRACHT 4: GEMEENSCHAPSACTIES EN -PROJECTEN OPZETTEN EN ONDERSTEUNEN OP BUURTNIVEAU

In het kader van hun opdracht rond gemeenschapswerk kunnen de BAR:

- aansluiten op bestaande processen die meewerken aan gemeenschapsdynamieken en deze ondersteunen;
- nieuwe gemeenschapsdynamieken ontwikkelen na een beoordeling van de behoeften en verzoeken van de doelgroepen en actoren in de buurt. Bij de ontwikkeling van een gemeenschapsdynamiek moeten de reeds uitgevoerde buurtdiagnoses worden benut.

Deze gemeenschapsacties zijn ruimten voor solidariteit en sociale cohesie, waar men zich vrij kan uitdrukken, waar naar elkaar wordt geluisterd, waar banden worden gesmeed, waar de strijd wordt aangebonden tegen sociale kwesties en waar men sociale verandering tracht teweeg te brengen. De BAR trachten te achterhalen wat de behoeften, problemen en verzuchtingen zijn, maar ook de middelen en sterke punten om de mensen daarrond samen te brengen en problemen gezamenlijk op te lossen. Ze trachten de verschillen tussen deelnemers te overwinnen en hen te verenigen rond goede redenen om samen actie te ondernemen.

De BAR maken hierbij gebruik van praktijkkennis, knowhow en ervaringsdeskundigheid.

De gemeenschapsacties hebben verschillende doelen, maar beogen altijd de 'de-individualisering' van problematieken door individuele ervaringen te collectiviseren (middelen, verzuchtingen en problemen). Zij kunnen op verschillende niveaus een impact teweegbrengen:

- op individueel niveau (een beter zelfbeeld door deel te nemen aan een collectieve dynamiek, met het oog op zelfemancipatie of voor therapeutische doeleinden),
- op structureel niveau (structurele veranderingen of herstellingen waarvan de gevolgen verder gaan dan de groep die zich ervoor heeft ingezet, met het oog op sociale verandering).

Om een gemeenschapsdynamiek op gang te brengen, moet de facilitator/begeleider zeker zijn dat de deelnemers vertrouwen hebben in elkaar en in de facilitator/begeleider zelf.

LINK MET DE ANDERE OPDRACHTEN:

De vele opdrachten van de BAR bieden de mogelijkheid om bepaalde personen die aan gemeenschapsdynamieken deelnemen individueel te begeleiden, met de bedoeling om belemmeringen weg te nemen die de participatie in de weg kunnen staan. De opdracht rond het opbouwen van een netwerk versterkt ook de gemeenschapsacties van de BAR.

Door een collectieve actie te ondernemen, kan er in gesprek worden gegaan met plaatselijke actoren en kunnen zij dichterbij elkaar worden gebracht. De collectieve actie kan resulteren in een gemeenschapsactie.

VOOR DE BAR IS DEZE OPDRACHT GESLAAGD WANNEER:

- zij de verschillen tussen de deelnemers in een groep wisten te overwinnen en hen tot de vaststelling van gemeenschappelijke belangen hebben gebracht (bijvoorbeeld mensen van uiteenlopende leeftijden samenbrengen rond een gemeenschappelijk probleem dat verband houdt met de buurt, enz.);
- zij ervoor hebben gezorgd dat voorstellingen en vooroordelen ten aanzien van bepaalde groepen werden overwonnen;
- de gemeenschapsdynamiek geleid heeft tot meer eigenwaarde en welzijn voor de betrokkenen en/of tot een zichtbare verandering in de omgeving/buurt;
- de gemeenschapsdynamiek heeft aanzet tot andere initiatieven rond de toegang tot rechten;
- zij ervoor hebben gezorgd dat de mensen die hebben meegewerkt aan de gemeenschapsdynamiek het gevoel hebben dat zij de initiatiefnemers van de actie zijn, dat ze zich het project eigen hebben gemaakt en dat het door hen wordt gedragen. Ze zorgen ervoor dat er wordt gebroken met de hiërarchie tussen hulpverlener en burger.

VOOR MEER INFORMATIE OVER DE GEMEENSCHAPSACTIE OP BUURTNIVEAU

<https://www.fdss.be/fr/publication/travailler-le-social-a-lechelle-des-quartiers-laction-communautaire-en-chantier-2019/>

Community Organizing als voorbeeld van gemeenschapsactie: <https://alliancecitoyenne.org/le-community-organizing-concretement/>

Gemeenschapsactie op het vlak van gezondheid: https://www.maisonmedicale.org/wp-content/uploads/2010/08/sc52_langlois_prevost.pdf

WWW.RAQ-BRUSSELS

Een uitgave van de Federatie van de Bicommunautaire Maatschappelijke Diensten

